

BOTKYRKA

FÖRSAMLINGSBLAD

NR 6 2018

TONEN
FRÅN
HIMLEN

FRED FRID

ADVENT | KLOCKOR | POLISEN | EN FLICKA ÄR FÖDD | LUCIA
ASKGRAVPLATSER | VÄRDHUSVÄRDEN | JUL I GEMENSKAP

För Pia Karlström och Embla Trygg finns det ingen anledning att julpynta eller laga till stora julbord hemma. De jobbar som vaktmästare i Tullinge kyrka och får hela sitt behov av julmys fyllt på jobbet.

NYCKLARNNA TILL JULEN

TEXT: Ann-Christine Blixth FOTO: Arne Hyckenberg

Under julafton turas de om att tjänstgöra vid de olika gudstjänsterna. Kanske har de fått välja lite efter den typ av gudstjänst de trivs bäst med. För Pia är julspelen på julaftons förmiddag med alla barnen en höjdpunkt.

Barnen lever sig in i berättelsen och hjälper ofta till med förslag på lösningar eller svar på frågor. En del barn kan vara mycket skeptiska till ängels besök hos Maria: Ska inte ängeln komma från taket och hur kan hon bli med barn av det där plingelinget (som symboliserar undret)?

Luciatåg med barn är också en spännande upplevelse. Embla tycker det är roligt med barnen som är så spontana. Pia skrattar igenkännande:

– De kan tröttna på att vara lucia efter halva tiden eller helt plötsligt bli kissnödiga och behöva gå på toa NU.

Liv och rörelse

Under julen ser Embla fram emot att jobba på de lite mer lugna gudstjänsterna.

Speciellt eftermiddagens julbön och julottan på juldagsmorgonen tycker hon har en speciell atmosfär som hon uppskattar mycket.

Mitt i julnatten firas det midnattsmässa. En mässa som Pia tycker står i stor kontrast till förmiddagens julspel med så mycket liv och rörelse.

– Fast det kan vara lite svårt att sova när man kommer hem, lägger hon till.

Kyrkvaktmästaren en nyckelperson

I uppgiften som kyrkvaktmästare ingår mycket planering och förberedelser. Allt ska fungera när det väl är dags.

Julen ska fram med allt vad det betyder. Pia beställer granar redan före allhelgonahelgen för att vara säker på att få fina exemplar. Brandvakter behöver utses vid gudstjänster där det är mycket folk och ljus.

30-40 adventsljusstakar ska monteras. De lyser upp vackert och är uppskattade av tullingeborna.

– Folk ringer direkt om de inte är tänkta, säger Pia.

Två granar ska stå utanför kyrkan med ljusslingor i. Förberedelser som sitter i

ryggmärgen hos Pia efter alla år, men behöver ändå kommas ihåg.

Julfirande hemma

Eftersom både Pia och Embla alltid jobbar på julafton, har de delvis anpassat sina egna jultraditioner efter det.

Embla säger sig inte vara någon stor julfirare överhuvudtaget:

– Det bästa med att jobba i kyrkan är att man inte behöver ha några julsaker framme hemma. Det räcker med det jag får på jobbet. Jag vill inte heller att julen ska förknippas med stress, så jag gör det så enkelt som möjligt. Jag har ju inga barn att ta hänsyn till, så vi äter ingen traditionell julmat, utan väljer något vi tycker är gott.

Om andan skulle falla på

Pias barn är vuxna och utflugna. Inte heller hon har någon jul hemma:

– Jag julpyntar fyra hus här i Tullinge, det räcker. Mellan gudstjänsterna då jag är i tjänst, firar jag jul med min dotter och då äter vi skaldjur. När barnen bodde hemma då var det ALLT. Nu är det lugnare och det är jätteskönt. Jag får ju allt ändå. Det är ingen stress, jag gör som jag vill.

Fast lådan med julsaker har Pia kvar för säkerhets skull. Ifall andan skulle falla på igen.

INNEHÅLL

6

SKAPAR TRYGGHET

SID 6-9

Att möta människor med respekt. Det är Daniel Perssons metod för att skapa ett tryggare Botkyrka. Som polis jobbar han för människors rätt till fred i ett demokratiskt samhälle.

VARAKTIG FRED

SID 20

Hur bygger vi en varaktig fred? Linda Joelsson tror att vi gör det utifrån brist, snarare än utifrån förhoppningar om vinst.

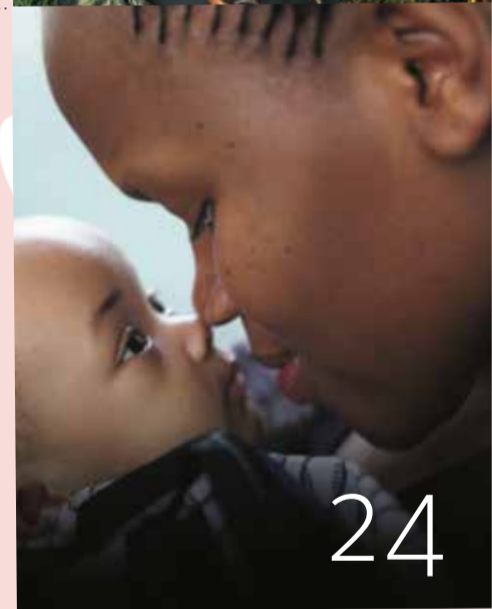

20

EN FLICKA ÄR FÖDD

SID 24

I Svenska kyrkans julkampanj, som pågår från första advent till trettondedag jul, samlas pengar till Svenska kyrkans internationella arbete. I årets julkampanj lyfts de orättvisor och övergrepp som en flicka drabbas av bara för hon är flicka.

24

DET BÖRJAR HOS OSS

SID 12-15

Vem vill inte att världen ska bli bättre? Men orkar vi förändra oss själva för att bidra till en världsfred? Möt fyra olika röster från tre olika generationer och deras tankar om kärleken till sina medmänniskor.

12

MED-MÄNSKLIG GEST

SID 27

Blir en god handling sämre om den görs av egoistiska skäl? Inte alls menar läkaren, professorn och författaren Stefan Einhorn, som under hela sitt yrkesliv intresserat sig för medmänsklighet och varför vi människor vill göra gott för andra.

27

I VÄNTANS TIDER

SID 10

LUCIA

SID 18

VÄRDSHUSVÄRDEN BERÄTTAR

SID 22

FRED – FRID

SID 28

PUSSELBITAR TIL JULEN

SID 16-17

RINGEN I KLOCKOR

SID 19

ASKGRAVPLATSER INVIGDA

SID 25

ADVENT OCH JUL I BOTKYRKA

SID 30-31

»Ty ett barn har fötts,
en son är oss given.
Väldet är lagt på hans axlar,
och detta är hans namn:
allvis härskare,
Evig fader,
Gudomlig hjälte,
Fredsfurste.«

UR JESAJA 9

I Jesajas profetia om Guds son får Jesus flera namn. Kärt barn har många namn sägs det, så det tycks rimligt att förutsägelsen om Guds son innehåller många namn. Alla namnen är speciella och berättar om vem Gud är. De berättar att Gud är klok, finns över all tid – ända till evigheten, är en hjälte och hjältar är alltid goda och att Gud är fred.

Fred är kanske det viktigaste ordet och särskilt när vi är i advents – och jultid. När Jesus föddes på ett lortigt stallgolv är det ett tecken på hopp. Hopp om att en annan värld är möjlig. Hopp om en kärleksfull värld och hopp om en värld i fred. Betänk att det behövdes för två tusen år sedan och fortfarande behövs.

Det finns föreställningar om att Gud ensam skulle kunna ordna med en kärleksfull värld i fred. Men så är det inte, Gud behöver oss. Vi behöver vara Guds händer, röster och hjärtan. Var och en av oss är kallade till att sprida det goda, allt efter vår förmåga och vilja. I advents och juletid blir vi särskilt påmind om det.

I det här numret kan du läsa om polisen Daniel Persson som bidrar med sitt goda genom att verka som polis i Botkyrka. Du kan läsa om helgonet Lucia som sprider ljus och värme till människor och vars godhet vi också firar.

Under det gångna året har Botkyrka interreligiösa råd bedrivit studiecirkel om fred utifrån olika religioner. Det har varit fina samtal på Botkyrka folkhögskola som ökat kunskap om de olika religioner som finns i Botkyrka.

Ditt goda och dina förmågor behövs för en värld i fred och tillsammans kan vi hitta styrkan till det! Jag önskar dig därför en God och fredfull jul!

Beatrice Lönnqvist, kyrkoherde

BOTKYRKA FÖRSAMLINGSBLAD #6. 2018

REDAKTÖR: Daniel Claesson, daniel.claesson@svenskakyrkan.se
REDAKTION I DETTA NUMMER: Ann-Christine Blixth, Arne Hyckenberg, Inga-Britt Rova, Beatrice Lönnqvist, Daniel Claesson, Andréas Lindström
FOTO FRAMSIDA: Arne Hyckenberg ILLUSTRATION BAKSIDA: Royne Mercurio
FORM: Andréas Lindström, september, andreas@september.se
ANSVARIG UTGIVARE: Beatrice Lönnqvist, beatrice.lonnqvist@svenskakyrkan.se
DISTRIBUTION: Posten UPPLAGA: 33 225 ex TRYCK: Mittmedia print

3041 0879
TRYCKSAK

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

ANN-CHRISTINE BLIXTH

Arbetar med ledningsstöd och strategifrågor i församlingen. Efter samtalet med Pia och Embla på sid 2, som inte firar en traditionell jul, funderar hon på ett uppdaterat julfirande med barn och numera rätt vuxna barnbarn. Kanske är det dags att klara sig utan Kalle Anka? Har barnbarnen andra julmarkörer som är viktigare? Adventstiden kommer att ägnas åt ett visst utredningsarbete.

DANIEL CLAESSION

Kommunikatör i Botkyrka församling. Han ser fram emot att plocka fram och få tända första ljuset i adventsljusstaken. Sedan är det helt plötsligt jul, med julmat, gudstjänster, stämmingsfull musik och kanske några paket. Men först ska han hinna med att designa och baka ett antal pepparkakshus med familjen, en tradition som är mycket viktig.

Foto: Johannes Söderberg

BEATRICE LÖNNQVIST

Kyrkoherde som tycker mycket om advent. Kanske mer än själva julen. Hon är nog med att besöka församlingens olika basarer och hon gör alltid fynd! En kan inte ha för många tygtomtar tycks vara hennes devis, till hennes familjs stora förtret.

ARNE HYCKENBERG

Frilansande bildjournalist, hemmahörande i Botkyrka församling. På det här numrets mittuppslag får profeten Jesaja (ca 700 f.Kr.) bidra med några pusselbitar till julens budskap. De är ledtrådar som utlovar en kommande fridsfurste, som nyfödd ska läggas i en krubba. En ödmjuk början på ett liv som världen aldrig slutat tala om.

INGA-BRITT ROVA

Ledamot i kyrkofullmäktige och kyrkoråd. Kyrkvärd i Tumba kyrka. Som pensionerad förlagsredaktör är hon lycklig över att få lustläsa och slippa ägna tid åt en massa opublicerbara manuskript. Det talas mycket om ottrygghet, men ju äldre hon blir desto mindre blir rädslan för hennes egen del. Däremot tynger klimathotet, och hon oroar sig en del för barnbarnens framtid.

EMELIE SIMMONS

Frilansjournalist med en bakgrund som kommunikatör i Svenska kyrkan. Vill vara en positiv kraft i samhället och gentemot sina medmänniskor. Utmanas med att tänka att fred är något som börjar hos mig själv och inte något långt därtorta.

ANDRÉAS LINDSTRÖM

Arbetar med kommunikation. Gärna tillsammans med idéorganisationer. Gillar att vandra på decembergator med massor av julbelysning. Gärna med snö under fötterna. På juldoret måste det finnas rödbetor och norrländskt messmör. Ja, och julmust förstås.

HAN SKAPAR TRYGGHET I BOTKYRKA

Att möta människor med respekt.
Det är Daniels metod för att skapa ett tryggare Botkyrka. Som polis jobbar han för människors rätt till fred i ett demokratiskt samhälle.

TEXT: Daniel Claesson FOTO: Arne Hyckenberg, Andréas Lindström

TUMBA SENTRUM

ENTR

»Jag kan såklart inte stryka alla medhårs. Men jag vill alltid förklara vad jag gör och varför, både för den som blir avvisad och för eventuella kompisar som får vara kvar på platsen.«

Daniel Persson har arbetat som polis i Botkyrka i fem år. Han är ingripande polis, vilket innebär att han bland annat åker på larm som kommer när någon ringer 112.

– Vi patrullerar även mycket i olika centrumområden i Botkyrka, till exempel i Tumba, Alby och Fittja. Mycket av vårt arbete handlar om att vara synliga i samhället, säger han.

Ett av polisens grundläggande uppdrag handlar om att alla ska ha rätt till sig egen fred, sin egen frid. När Daniel rör sig runt olika platser i kommunen bidrar han till att människor känner sig trygga.

– Vi vill att alla delar i Botkyrka ska få ett besök av oss någon gång under ett pass, även om detta inte alltid är möjligt.

SYNEN PÅ POLISEN ÄR GANSKA GOD

Daniel upplever att synen på polisen är ganska god i Botkyrka, även om den såklart skiljer sig mellan olika personer.

– Det finns människor från många olika nationaliteter här och man kan tidigare ha haft väldigt skiftande upplevelser av polisen. Överlag tycker jag ändå att synen på polisen är god, även om alla kanske inte vågar säga det öppet.

Glädjande kan Daniel berätta att Botkyrkaborna i allt större utsträckning anmäler brott som de ser.

I vissa områden var det förut nästan ingen som anmälde brott till polisen, men nu hör alltså fler och fler av sig. Och detta tror Daniel beror på att polisen syns mer i områdena och även arbetar mer med att ta tag i problemen.

FAMILJÄR STÄMNING

Innan han blev polis arbetade Daniel i en polisarest hemma i Värmland. Där träffade han många poliser och fick upp ögonen för polisyrket. Mötet med människor i utsatta situationer bidrog också till att han ville bli polis.

Den rika variationen lockade honom till Botkyrka. Kombinationen av förortsområden och landsbygd tilltalade Daniel under polisutbildningen. Och han pratar väldigt varmt om stämningen mellan kollegorna i Botkyrka.

– Det är väldigt familjärt här. Det finns ingen prestige, det är okej att må dåligt eller vara lite nedstämd och berörd när man varit på allvarliga eller tragiska ärenden. Och vi har ingen hierarki mellan medarbetare och chef. Det är några av anledningarna till att jag har valt att vara kvar här i Botkyrka.

Han får se många tragiska händelser, så det gäller att Daniel hinner bearbeta sina upplevelser. Det bästa stödet kommer från kollegorna i polisbilen.

– Där pratar vi om i princip allt. Och vid större händelser där flera från räddningstjänsten har varit på plats ser vi till att ha ett avslutande samtal tillsammans. Då kan alla ge sin version av det som har hänt och ventilera vad man känner och tänker.

MÖTER MÄNNISKOR I CHOCK

Daniel har sett många typer av brott, mycket har blivit vardag för honom. Han berättar att han nästan aldrig är rädd när han jobbar.

Ganska ofta är Daniel och hans kollegor de första personerna man möter efter en chockartad händelse. Därför är det viktigt för honom att sätta sig in i hur man mår när man blivit utsatt för ett brott.

– Människor som till exempel har utsatts för inbrott känner sig ofta väldigt otrygga, även om de allra flesta som gör inbrott inte vill skada någon. Många gånger blir vi som ett bollplank när offret behöver prata av sig lite. Då räcker det att vi finns där för att lyssna och ge lite feedback utifrån våra erfarenheter, berättar Daniel.

NOLLTOLERANS OCH RESPEKT

Polisen i Botkyrka har vissa fokusområden. Ett av dem rör ungdomar och narkotika.

– Tyvärr finns det mycket narkotika i omlopp. Därför fokuserar vi på åtgärder för att få bort det, säger Daniel.

Ett exempel på polisens åtgärder är nolltoleransen mot alla brott, även mindre förseelser som nedskräpning och felparkeringar. Det finns en viktig poäng i att inte se mellan fingrarna vid småbrott.

– Vi måste börja på den nivån för att alla ska förstå. Det blir ett sätt att stävja problemet med ungdomar som säljer narkotika eller uppträder på ett sätt som är otryggt för andra. Vi ska göra det jobbigt för dem som begår brott och som vi vet är livsstilskriminella och då får vi kanske börja med nedskräpningsbrott.

Samtidigt handlar mycket av Daniels arbete om att möta människor med respekt. Han ser alltid till att förklara varför en person till exempel blir avvisad från en plats.

– Jag kan såklart inte stryka alla medhårs. Men jag vill alltid förklara vad jag gör och varför, både för den som blir avvisad och för eventuella kompisar som får vara kvar på platsen.

SAMARBETAR MED KOMMUNEN

Polisen i Botkyrka samarbetar sedan en tid tillbaka med kommunen i något som kallas *EST, Effektiv samordning för trygghet*. En gång i veckan träffas man för att dela erfarenheter och upplevelser och hitta åtgärder. Det kan handla om att dela information om var ungdomsgäng håller till, eller om otrygga platser som behöver få bättre belysning.

– Målet är att öka tryggheten för invånarna i Botkyrka, säger Daniel.

HÄLSAR TILL BOTKYRKABORNA

Daniel har en hälsning till alla Botkyrkabor:

– Kom gärna fram och säg hej om du ser oss i centrum, du får gärna prata med oss. Och ring om du ser någonting, våga säga ifrån. Du behöver inte gripa in själv när du ser ett brott, men ring oss så att vi kan göra någonting åt det.

ADVENT & JUL

Söndag 2 december tänder vi det första adventsljuset. Advent rymmer både tro och traditioner. Speciellt tydligt är det i musiken som omger oss denna tid. Musik med en förmåga att skapa en speciell känsla som vi förknippar med det som hör julen till. Musik som bär på budskapet att Gud blev människa. En natt för 2 000 år sedan. Bibeln berättar att det var Gud som föddes som människa, eftersom Gud ville komma närmare mänskligheten. Allt det som händer i advents- och juletid hittar du dygnet runt på svenskakyrkan.se/botkyrka men du kan självklart hitta det här i tidningen också! **LÄS MER PÅ SID 30-31.**

Adventsljusstakar

De adventsljusstakar vi har i våra fönster har inte någon koppling till Bibeln. De kommer i stället av en gammal tradition, då folk tände ljus i fönstren på juldagens morgon. Det gjorde man för att lysa upp vägen för dem som gick eller åkte till julottan, den gudstjänst som börjar tidigt, innan solen har gått upp.

DANSLEKAR, KÖTTBULLAR & JLSÅNGER!

Firar du jul på egen hand eller kanske inte alls?

För sjunde året ordnas "Jul i gemenskap", tre timmar med julmat, julgodis, julmusik och julkrubba, för stora och små, i Tumba kyrka på julafton kl 13-16. Alla är välkomna! Anmäl gärna om du/ni kommer till Carl-Johan Rapp Freed, 08-534 709 45 eller carl-johan.freed@helamanniskan.se Välkommen att fira jul tillsammans!

JULBASAR!

Lördagen 8 december slår portarna upp till årets julbasar i Ängskyrkan (Storvretsv/Toppv). En dag då du bl a kan fika gott, fynda på loppmarknaden, vinna fina priser på lotterierna och "meta" i fiskdammen. Basaren öppnar kl 11.00 men caféet öppnar redan kl 10.30. Kl 14.00 är det andakt och därefter auktion. Alla intäkter går till lokalt socialt arbete genom Hela människan Huddinge-Botkyrka-Salem samt till internationellt hjälparbete genom EFS mission och Svenska kyrkans internationella arbete.

Juldagsmorgon

När juldagsmorgon glimmar får vi sjunga med i julpsalmerna. Julotta firas i Botkyrka kyrka, Lida idrottskyrka och Tullinge kyrka kl 07.00.

LUCIA

Lucia är ett sicilianskt kvinnonamn som betyder den ljusa, den lysande, eller den upplysta (ljusbärerskan). Namnet kommer från det lantinska ordet lux, som betyder ljus. **LÄS MER PÅ SID 18**

STJÄRNAN

Adventsstjärnorna som lyser i många fönster påminner om stjärnan som lyste ovanför stallet i Betlehem där Jesus föddes.

*Men ängeln sade till dem:
"Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba.»*

LUKASEVANGELIET KAP 2

I VÄNTANS TIDER

Vi väntar. I bilkön. I väntrummet. I telefonkön. På tunnelbanan. Vi väntar på den rätta. På anagningsbeskedet. På att konserten ska börja. På lottovinsten.

Vi väntar på maten. På kompisen. På att det ska nappa. På bättre tider.

Ibland väntar vi bara en kort stund. Andra gånger kan det kännas som att vi har väntat hela livet.

Väntan gör oss frustrerade. Väntan skapar oro. Väntan gör oss pirriga. Väntan skapar framtidstro.

Väntan ger oss tid att tänka. Ibland tar vi den medvetet. Ibland får vi den omedvetet.

Väntan är granne med förväntan. Och snart börjar den stora "förväntanstiden".

Med start på första advent räknar vi ned. Vi öppnar lucka för lucka. Vi gör små stopp under vår väntan. Lucia. Julsånger. Pepparkaksbak. Julblommor. Och rätt som det är så öppnar vi lucka 24.

När vintern är som mörkast bryter ljuset igenom. Vi har väntat och räknat ned.

Ordet advent betyder ankomst. Adventstiden firar vi inför julen då Gud kommer till världen och föds som barnet Jesus.

Vad väntar du på?

Julklappar

Ordet julklapp kommer från 1600-talet då det fanns en tradition i Sverige av att knacka (eller klappa) högt på dörren till ett hus och sedan slänga in ett vedträ eller en annan skämtpresent.

KÄLLA: Wikipedia, svenskakyrkan.se
FOTO: Arne Hyckenberg, Unsplash, Andréas Lindström, Alex & Martin

TONEN
FRÅN
HIMLEN

Vem vill inte att världen ska bli bättre? Men orkar vi förändra oss själva för att bidra till en världsfred? Möt fyra olika röster från tre olika generationer och deras tankar om kärleken till sina medmänniskor.

DET BÖRJAR HOS OSS

TEXT: **Emelie Simmons** FOTO: **Arne Hyckenberg**

Onsdagsmessa i Ljusets kyrka i Hallunda. Här trängs ungdomar, äldre, körsångare i olika åldrar huller om buller. Under mässan kramar ungdomarna varandra, hälsar på någon som just dykt upp. Ögonkontakt, kram, en klapp på håret, ett skratt. Efter nattvarden förflyttar sig ungdomarna i grupp till ljusbäraren där de tänder varsitt ljus innan de sjunker ner på stolarna igen.

Prästen Lacro von Schedvin vill avsluta med att sjunga Hallelujasången och ungdomarna studsar till och ropar instämmande. Låten är populär. Rabi och Manuella kan rörelserna och texten utantill. De höjer sina armar mot himlen när de sjunger Halleluja och tar i med rösten.

Rabi Afram, 14 år, och Manuella Bilecen, 13 år, går i kyrkans ungdomsgrupp. Båda bor i Norra Botkyrka. Den här onsdagen är det tårtbakartävling i ungdomsgruppen. Ungdomspedagogen Elias Tony lovar att de ska få sitta med i juryn eftersom de ska prata om fred istället för att baka.

– Jag tänder några ljus så ni får mysigt här i rummet, säger Elias.

De röda värmeljusen lyser på bordet. Manullea och Rabi är upprymda efter kraften i Hallelujasången. Båda gillar att sjunga.

– Hon har en jättefin röst, säger Rabi och pekar på Manuella.

– Jag fick vara försångare när Sveriges Radio var här och spelade in en gudstjänst förra året, säger Manuella och ler brett.

RESPEKTERA VARANDRA

Arvet från förfäderna och respekten för den andre är något som Rabi vill lyfta upp som första utmaning för fred.

– För att det ska bli fred måste vi respektera varandra. Sverige är ett mångkulturellt land och många kommer från olika länder. Men vi har arv med oss från våra förfäder. I min skola bråkade till exempel en jude och en palestiniert häromdagen, säger Rabi.

– Vi är här på jorden av en anledning och det är att bli bättre människor, fyller Manuella i.

Rabi fortsätter att berätta hur en klasskamrat som flytt från Aleppo i Syrien fått berätta och visa bilder hur det var att höra bomber från ISIS utanför sitt hus och hur rädd han var.

– Då kände jag att jag har tur som bor i Sverige. Det är min trygga plats, säger Rabi.

– Alla borde ha en trygg plats. Min är i hemmet och i kyrkan. Inget här kan komma emellan mig och Gud. Här stänger jag omvärlden ute, säger Manuella.

MÅNGA FÖRDOMAR

Rabi får ofta kommentarer att han bor i ett farligt område och då anses också han som farlig. Han har själv varit med om bilbränder på sin gata.

– Men det är ju inte jag som bränner bilarna på gatan där jag bor. Det finns så många fördomar om oss som bor i Botkyrka. Att läsa i tidningen är inte samma sak som att komma hit och träffa oss. Det är ju här jag lever mitt vardagsliv, säger Rabi.

Hur ser ni på morgondagen?

– För mig betyder tro, hopp och kärlek att mitt liv är i Guds händer. Gud kommer att ge oss ett bra liv och en bra dag. Jag tror på en ljus framtid och att vi kommer tillbaka till vår tro, säger Manuella.

– Jag tror också på en ljus framtid. Det har utvecklats här i Botkyrka, färre droger och mindre stök. Jag litar på Gud och känner en tacksamhet till livet, säger Rabi.

VI ÄR FRAMTIDEN

Rabi har valt ut ett bibelcitat från Matteusevangeliet som han läser upp från sin mobil. *Saliga är de som sprider fred på jorden* läser han med allvarlig ton.

– Jag vill att världen ska bli en bättre plats. Jag vill sprida frid och glädje, säger han.

– Vi är framtiden och vi ska sprida glädje, hopp och bidra till samhället, säger Manuella.

Från övervakningen hörs ett stojande från ungdomsgruppen som har påbörjat tårtbakartävlingen. Manuella och Rabi springer upp för trappan och hittar varsin stol. Samtalet om fred tog längre tid och nu är juryn redan i full gång med att provsmaka tårtor.

– Det gör inget. Det var fint att få prata om fred. Vi får ju smaka på alla tårtor ändå, säger Manuella.

Kan man lita på folk i allmänhet?

Manuella: – Det beror på i vilket sammanhang. Jag skulle själv inte kunna lita på alla för att man inte vet vad konsekvenserna kan bli.

Rabi: – Ja, det vill jag. Men jag tror att det beror på vad man varit med om.

Vem litar du mest på?

Manuella: – Jag litar alltid på Gud först och efter kommer familjen.

Rabi: Min mamma och pappa. Gud.

Kan folk lita på dig?

Manuella: – Ja, men om de har personliga frågor så ska de ställa dem till Gud.

Rabi: – Ja.

Manuella Bilecen
Rabi Afram

Olle Westberg ▶▶

3 FRÅGOR

Kan man lita på folk i allmänhet?

– Absolut, min erfarenhet säger det.

Vem litar du mest på?

– De jag möter är värda att lita på.

Kan folk lita på dig?

– Det hoppas jag.

Zahra Cerrato sitter vid sitt avlånga köksbord i villan i Tullinge med kaffekoppen framför sig. Hon har lagt sina glasögon på bordet och gestikulerar med båda armarna. Ämnet fred berör och engagerar Zahra. Hon bär på en erfarenhet av tjugo år inom skolan, senast som rektor på Farstaängsskolan. I dag är hon pensionär, men har olika ideella uppdrag. Bland annat sitter med hon med i Botkyrkas interreligiösa råd i egenskap av att tillhöra Baháí-religionen. Som baháí lever och andas hon fred eftersom Baháí-religionen tror att världsfreden inte bara är möjlig utan oundviklig.

– Det innebär att hela mänskligheten måste göra enorma uppoffringar, säger hon.

– Vi ska börja hos oss själva. Vad är min del i att skapa fred. Det börjar hos mig i mitt hem, i min skola, i Botkyrka och i världen. Vilken roll har var och en i att det kan bli världsfred, säger Zahra.

VI HÖR IHOP

I tidig ålder tog Zahra ansvar över sitt liv. Hon var omgiven av människor som trodde på henne och som tillät henne att ta ansvar. När hon var arton år flyttade hon till Nicaragua för att arbeta som pionjär inom Baháí-religionen. I tio år arbetade hon som engelskalärare och sydde kläder. Hon träffade sin man som också var baháí och de fick tre barn. Sen gick flyttlasset till Sverige och Botkyrka.

På vissa av de skolor som Zahra arbetat på har hon mött både främlingsfientlighet och hat. Hennes sätt att förändra hat till kärlek var att möta barnen och ungdomarna med respekt och hänsyn oavsett kultur, bakgrund eller religion.

Som baháí tror Zahra på samtliga stora religioner, och det blir naturligt att bemöta det som enar olika troende.

– Jag ville få barnen och ungdomarna att förstå att meningen med livet är att tjäna varandra och att vi är en. Så länge vi tror att vi är oberoende av varandra kommer vi att inte uppnå någon fred på jorden. Vi hör ihop. Vi behöver varandra, säger Zahra.

ETT ROP PÅ HJÄLP

Som rektor öppnade hon skolan tidigt på morgnarna och stängde den sent om kvällarna. Enligt henne det var ingen belastning för hon älskade sitt jobb, det var hennes livs passion.

Hon månade ständigt om att ha en dialog och direktkontakt med eleverna. Hon vittnar om stressade lärare och föräldrar som inte hinner med att vara med sina elever/barn så mycket de önskar. Ett rop på hjälp, menar hon.

– Vi uppfostrar våra barn och utbildar våra elever för att de ska bli lyckliga. Men de måste veta vad lyckan är. Det gäller att försöka lära känna dig själv

och fundera på vem du är. Det är viktigt att kunna förlåta sig själv och andra. Vi är en mänsklighet och det finns en mening att jag är här på jorden. Fördomarna får inte stå i vägen. Våra fördomar är de största hindren för den efterlängtade freden, säger Zahra.

Zahra tar av sig glasögonen som åkt av och på under samtalet. De svarta pigga ögonen tittar med kärleksfull blick och hon sänker blicken liksom hennes röst och viskar:

– Jag säger alltid till barnen att ”Du är en stjärna, en diamant, en ädelsten. Putsa den och bli stark i dig själv. Lys! Var med och ta ansvar”.

JORDEN ÄR ETT LAND

Att ta ansvar återkommer Zahra till genom hela samtalet. Hon menar att det är våra handlingar och inte våra ord som gör oss till dem vi är.

– Vi måste vara delaktiga i det som händer i Sverige och i världen. Ska vi välja nynazismens väg som en del gjorde år 1945 eller fredens väg enligt FNs mål Agenda 2030?

– Om vi på allvar vill göra en förändring måste vi lägga alla religiösa, etniska och politiska fördomarna åt sidan. Nationalism, rasism och fanatism är hinder för fred. Jordan är endast ett land. Du och jag är dess medborgare, säger Zahra.

På rektor Olle Westbergs vägg i sitt kontor på Botkyrka folkhögskola sitter ett inramat tidningsurklipp. Det är ett foto på en ung Olle och några riksdagsledamöter samt mannen som står inför rätta i turkisk domstol.

– Jag var utsänd av Svenska kommittén för assyrier att bevaka en rättegång i Turkiet 2002. Den åtalande prästen menade att det övergrepp som skett mot assyrier, syrier och armenier var ett folkmord.

Frågan är svår och infekterad för många Botkyrkabor.

– Oavsett vad man gör blir det fel. Många har bosatt sig i olika områden för att komma runt konflikten. Men bor man i olika områden och bara läser om varandra så ökar ingen förståelse, säger Olle och suckar lite uppgivet.

LITA PÅ VARANDRA

Enligt Olle är den största förutsättningen för fred tillit, att vi som människor väljer att lita på varandra. Han hänvisar till SOM-institutet och professor Bo Rothsteins undersökning om tillit. Där framkommer det att svenskar och danskar har högst tillit till varandra jämfört med världens alla länder.

– Men hur ser tilliten ut om man till exempel flytt från ett land i krig, övergrepp och en militärt styrd stat? Då kanske du inte litar lika mycket på staten i Sverige till exempel. Sverige har inte varit ett land som levt under militärt väpnat styre på länge och därför har vi svårt att förstå att vi måste börja bygga freden här hos oss.

PRATA MED – INTE OM

I över tjugo år har Olle varit rektor för Botkyrka folkhögskola. Skolan har cirka 200 elever och erbjuder bland annat kurser som motsvarar gymnasienivå. Han menar att skolan möter eleverna där de är, och inte där de borde vara. Även om det är en skola med kristna huvudmän är alla oavsett religion välkomna. Under det senaste året har skolan även erbjudit en studiecirkel utifrån boken *Fred i religionens namn*. Ett av skolans mål är att bidra till att fler Botkyrkabor längtar efter morgondagen och känner tillit till de människor som de möter.

– Jag vill se oss som förenade troende människor. I Sverige som land och Botkyrka som kommun finns det många styrkor. Många i Botkyrka till skillnad från andra delar i landet har en personlig tro. Vi tolkar den på olika sätt och alla har sina traditioner och tolkningar av religionen. Men här möts vi i en kulturell förförståelse. Vi troende måste lära känna varandra och prata med varandra istället för om varandra. Bokcirkeln var ett sätt, säger Olle.

BOTKYRKA – MIN PLATS PÅ JORDEN

Olle lutar sig tillbaka i fätöljen på sitt kontor och ler brett.

– Jag är övertygad om att Botkyrka är min plats på jorden. Jag är en riktig Botkyrkabo och månar så om platsen. Platsen är människorna – jag utgår ifrån att jag tycker om dem och lär mig av dem. Våra liv hänger ihop. Alla människor kan vara med

och bidra – ingen är för fin för att göra olika saker. Känner vi dessutom igen varandra ökar tryggheten. Oavsett om vi har rötter från någon annanstans är det här vi lever och åldras.

TRÄNA OSS ATT ÄLSKA

Sedan ungdomen är Olle partipolitiskt aktiv. Han är van att prata med människor om hur Sverige kan bli ett bättre land. I Hallunda centrum möter han många som vill prata. Shoppingen tar lite längre tid, men det har han inte problem med. Olle gillar att möta människor från olika kulturer.

– Många jag möter har bra tankar om hur vi kan mötas och bidra till en bättre värld. Människor är nyfikna och vill mötas. Men det finns för få mötesplatser i dag, säger Olle.

Olle tar ett exempel utifrån en predikan han höll i sin hemkyrka Equeniakyrkan. Han tog avstamp i det kristna kärleksbudskapet *älska din nästa såsom dig själv*.

– Jag berättade om mitt möte med två människor. En som var fylld av tacksamhet över livet. Den andra var fylld av hat och förakt mot invandrare. Det är lätt att bara tycka om den som visar tacksamhet, men vi måste träna oss i att älska den som inte tänker som vi. Ett möte är det som kan öka förståelsen för varandra, säger Olle.

Kan man lita på folk i allmänhet?

– Människan är god i sitt väsen. Vi kommer från samma ursprung. Det är dumt att inte lita på folk.

Vem litar du mest på?

– Jag litar på min tro. Jag litar på Guds vilja med mig.

Kan folk lita på dig?

– Det får folk svara på. Jag har lovat att tjäna mänskligheten på bästa sätt av min förmåga så länge jag lever i detta kortvariga jordeliv.

Fridsfruste

Det folk som
vandrar i mörkret
ser ett stort ljus

Rätt och rättfärdighet

Hon födde sin son,
den förstfödde,

Hon
lindade honom
och lade honom
i krubban

Ty ett barn
har fötts,
en
son
är
oss given

LUCIA

Lucia är en högtid som firas 13 december varje år. Den firas till minne av det katolska helgonet med samma namn.

TEXT: Daniel Claesson

FOTO: Unsplash, Andréas Lindström

LUSSEVAKA

TRADITIONSRIKT DATUM

Redan på 1300-talet var 13 december ett viktigt datum i Sverige. Enligt den julianska kalendern firades då vintersolståndet, årets längsta natt. Det sas vara en natt full med faror från mörka makter och därför höll man sig vaken hela natten - man lussevakade.

VINTER-SOLSTÅND

LATINSKT URSPRUNG

Lucia är ett sicilianskt kvinnonamn som betyder den ljusa, den lysande, eller den upplysta (ljusbärrerskan). Namnet kommer från det latinska ordet lux, som betyder ljus.

LJUSKRONA OCH RÖTT BAND

Den som är Lucia brukar ha en ljuskrona på huvudet och ett rött band runt midjan. Det sägs att jungfru Lucia bar en ljuskrona på huvudet eftersom att hon ofta bar ner mat till personer i mörka fångelsehålor. Det röda bandet symboliserar blodet från när hon dödades.

LUX

LJUSKRONA

KATOLSKT HELGON

Jungfru Lucia föddes på Sicilien i slutet av 200-talet. Hon blev kristen i ung ålder, trots att kristendomen då var förbjuden. Lucia blev dömd till döden genom att brännas på bål. Det sägs att hon inte skadades av lågorna, utan dog först när hon blev stucken i halsen med ett svärd.

TÄRNOR STJÄRNGOSSAR

DAGENS LUCIATÅG

Det moderna luciafirandet, som är väldigt populärt än i dag, startade i Stockholm 1927. Då anordnades det första offentliga luciatåget av tidningen Stockholms Dagblad. Snart startade traditionen att rösta fram vem som skulle få vara Lucia och senare infördes även tärnor och stjärngossar i firandet.

1 klockor *Ringen*

ETT MINNE FRÅN EN MIDNATTSMÄSSA FÖR INTE SÅ LÄNGE SEDAN

TEXT: Fredrik Roste FOTO: Unsplash

Det finns vissa julsånger och psalmer som blivit mer eller mindre obligatoriska inslag kring jul. Musikern Fredrik Roste tipsar om en psalm som för honom har blivit en speciell favoritjulpsalm.

Adventstid, Lucia och jul betyder mycket musik för oss alla, över allt. Redan i oktober börjar man sälja julsaker och snart spelas julmusik vart man än går. När det väl blir jul har vi hört alla sånger så många gånger att det nästan inte är roligt längre - fast det är det visst! Som kyrkomusiker har vi spelat, sjungit och övat inför konserter och gudstjänster tills vi kan det mesta utantill.

Vi gör det år efter år, tar bort någon sång och lägger dit någon ny. Många sånger och psalmer är mer eller mindre obligatoriska och vi vill ju glädja så många som möjligt så att alla ska få sjunga eller höra just sin favorit.

Självklart har även jag många favoriter från advents- och jultid. Om jag inte får kompa kören till Otto Ohlssons *Advent*, eller åtminstone får lyssna på den i någon gudstjänst, blir det ingen första advent på riktigt för mig. Lika noga är det att jag får spela och sjunga *Bereden väg*, *Hosianna* eller *Gå, Sion din Konung att möta*.

Under adventstiden sjunger vi även *Gläd dig, du Kristi brud*, *Gör porten hög, gör dörren bred* och *Det susar genom livets strid*, *När vintermörkret kring oss står* och *Kom Jesus, kom Immanuel*. Alla är så fina och jag spelar och sjunger dem lika gärna år efter år. *Kom Jesus, kom Immanuel* har sjungits sedan tidig medeltid och blir jag lika överväldigad varje gång jag hör, sjunger eller spelar den.

För visst är det fantastiskt att få sjunga samma psalm som kristna gjort i tusen år?

OBLIGATORISKA JULPSALMER

Det finns många "obligatoriska" julpsalmer men jag tror att den absolut viktigaste är *Var hälsad sköna morgonstund* på julottan. Engelska carols som *Herdarna på fältet vaktar*, *Mitt i vintern var det* eller *Dagen är kommen*, liksom *Stilla natt* och *Det är en ros utsprungen* tillhör psalmer jag inte klarar mig utan under julen.

När det väl blir jul finns det få sånger och psalmer kvar som jag inte sjungit eller spelat, men det finns faktiskt en som bara kan sjungas vid ett tillfälle och det är psalm 427, *Ringen I klockor*. Den kan bara sjungas på midnattsmässan på julafton. Orden i andra raden *ringen i midnattens timma* är det avgö-

rande. Den måste sjungas när det är just midnatt, när julafton blir juldag, natten för länge sedan då undret sker och Guds son föds!

Psalmtexten är skriven av den danska prästen och folkbildningsmannen Fredrik Grundtvig och kom in i den svenska psalmboken 1937. Melodin är tysk från 1600-talet. Jag tycker om melodin, som visserligen är ganska enkel, men som samtidigt uttrycker lovsång. Texten berättar att Jesusbarnet är fött och ärar Gud och det är ju faktiskt det som är det viktigaste. Det enkla är ofta också det allra det bästa.

KYRKKLOCKORNA RINGDE IN MIDNATT

Jag minns första gången jag sjöng psalmen. Det var i Högs kyrkan i Tibro, ett litet samhälle mellan Hjo och Skövde där jag växte upp, och jag var med på midnattsmässan för första gången. Jag var 18 år och det var julen 1985. Jag hade spelat orgel några år och var ganska säker på att jag ville bli kyrkomusiker. Där och då var jag med julkören som också, några timmar senare, skulle sjunga på julottan. Inga-Britta, församlingens organist och min fantastiska orgellärare satt vid orgeln. Kyrkklockorna ringde in midnatt och direkt därefter sjöng vi psalmen. Minnet av ögonblicket när vi börjar sjunga är fortfarande både starkt och tydligt. Sedan dess har jag en speciell favoritjulpsalm och sedan dess har jag aldrig någonsin tvivlat på den fantastiska händelsen där i stallet i Betlehem.

SJUNGEN OCH SPELEN

Minnen från förr kan lätt bli idealiserade och förskönade. Mitt minne kanske också har något av ett romantiskt skimmer över sig, men det är mitt minne av en psalm som berättar om det viktigaste som hänt. Sista versen i psalm 427 inleds med orden *Sjungen och spelen och jublen och klappen i händer ...* så nu gör vi det, vad väntar ni på?

En riktigt välsignad jul önskar jag er alla!

LÅT STÅ!

Fred

är att tala med små, små ord,
att modigt leva sitt liv.

Fred

är att skratta åt egna ord,
att våga ge andra beröm.

Fred

är att sjunga när ingen hör på,
att ändå tro att alla hör.

Fred

är att visa på vägar som skymms,
att rädda ett brutet rör.

Fred

är att tänka med egna ord,
att tro på en större värld.

Fred

är att lita på syskonskap,
att många kan mer än en.

Fred

är att avsky de tankar som
gör att män skjuter andra män.

Fred

är att framställa arbetsredskap
av vapen som allt förgör.

Fred

är att stå för de ord som man sagt,
att medge att jag hade fel.

Fred

är att kämpa mot ondska och makt,
att kriga med tankar och ord.

Fred

är att tänka på fienders väl,
att glömma det som förlåts.

Fred

är att leva helt nära varann,
att ändå få vara i fred.

Hur bygger vi en varaktig fred? Linda Joelsson tror att vi gör det utifrån brist, snarare än utifrån förhoppningar om vinst. Egentligen är inte heller rädslan för vad vi kan komma att förlora en bra grund för fred, utan just bristen – och därifrån möjlig tacksamhet.

Fred

TEXT: Linda Joelsson FOTO: Unsplash

De flesta av oss är nog lite rädda för att ta emot sådant som vi behöver. Att ta emot något som vi inte behöver är enklare – något extra, som en bonus – men att ta emot något vi behöver är ofta svårt. Då blottas vår brist, för en kort stund blir den synlig. Jag behöver. Jag kan inte skapa en varaktig fred utan dig. Vi kan bara göra det tillsammans. Jag behöver dig.

Jesus har kallats fredsfursten och märkligt nog är det just barnet i krubban som förknippas med denna titel. Sedan växte han upp och blev svår – den där snickarsonen från Nasaret! Jag tror att vi kan säga att han arbetade utifrån idén om en reparativ rättvisa, alltså den rättvisa som lagar och upprättar.

Det verkar ibland som att vi har lättare att förstå den rättvisa som straffar och hämnas. Att döma är vi faktiskt ofta bra på. Detta med att döma och exkludera, att slänga ut: ibland kan vi det alltför väl. Att göra så att det blir bra imorgon och i övermorgon är svårare.

PERSONLIG ERFARENHET

Innan jag berättar lite om den historiska situationen för ca 2000 år sedan, så vill jag berätta om en personlig erfarenhet. Jag var anställd i en församling där det fanns en ganska stor falang kvinnoprästmotståndare. Detta var något jag inte kände till när jag tackade ja till den anställningen! Efteråt kan jag förstå att jag blev anställd som ett slagträ i en debatt. Jag for illa, men de som behandlade mig värst var konstigt nog inte kvinnoprästmotståndarna utan de som hade anställt mig. Den aktiva ledningen i församlingen var positiv till kvinnliga präster – och jag tror att de skämdes över kvinnoprästmotståndarna – men i övrigt var deras värderingar och livsstil i mångt och mycket sådana som jag förknippar med 50-tal. Då hände något intressant.

Kvinnoprästmotståndarna, som själva blev illa behandlade i församlingen, såg att jag kom i kläm och bestämde sig för att göra något. De kom hem till mig med choklad! Just då var jag så under isen att jag mest blev glad för den konkreta chokladen.

Dessa personer var visserligen principiellt emot kvinnligt ledarskap, men de tyckte att alla ändå skulle behandlas väl. Efteråt tänkte jag att det var något stort i all enkelhet.

OENIGHETSGEMENSKAP

Frågan i varje grupp är inte bara om vi tycker olika, utan hur vi tycker olika. Vi har aldrig varit helt eniga som nation heller. För eller emot EU? Är vargen fin eller ful? Nej, det väsentliga är snarare hur vi är oeniga. Den norske sociologen Lars Laird Iversen har talat om *uenighetsfelleskap*. Jag tycker att det är vackert. Oenighetsgemenskap. Sådana gemenskaper vill jag gärna vara en del av! Gemenskaper som inte bygger på att vi är lika, men där alla ändå ska behandlas väl. Oenighetsgemenskaper. Kan kyrkan vara en sådan gemenskap? Arbetsplatsen? Förskolan? Nationen?

TACKSAMHET OCH BRIST

När Maria födde Jesus var det helt utan bekvämligheter och lyx. Det var rent utav även utan grundläggande säkerhet och hygien. För den som aldrig varit i ett stall så går det bra att föreställa sig ett garage eller en verkstad. En byggnad som absolut inte är gjord för att föda barn i – väldigt smutsig och ofta kall. Otrygg. Hela scenen som vi gestaltar i våra julkrubbor utstrålar brist. Eller gör den? Strålar den inte också av tacksamhet? För mig utstrålar den både tacksamhet och brist. Enligt sägnerna sjöng alla Guds änglar. *Åra åt Gud i höjden och fred på jorden bland människor som Gud älskar*. Sjöng de verkligen så? Kanske var det en sång utan ord, men som liksom ljud genom varje själ och som var och en kunde förstå. Kanske var det så. *Åra åt Gud i höjden och fred på jorden bland människor som Gud älskar*.

I en av skolorna i Skärholmen sjöng de varje år på sin adventskonsert en sång med texten *Dona nobis pacem*. Jag brukade gå och sjunga på de orden i veckor varje jul. *Ge oss fred*. *Dona Nobis Pacem*.

Vi kan verkligen inte skapa freden själva – ge oss den i vår brist.

Under antiken hade ledarna i det romerska riket fått för sig att de hade rätt att skörda där de inte själva hade sått. De kallade det att sprida romersk ”ära”. Företeelsen som har kommit att kallas skattskrivning kan bättre beskrivas som organiserad plundring: det som samlades in kom aldrig de fattiga till del. För människorna i Judeen och Galileen fanns det inget skäl att betala skatt, förutom hotet om våld. Inte en eller två korsfästes för att statuera exempel – det var hundratals.

Samma år som Jesus föddes, eller strax efter, korsfästes två tusen personer vid ett och samma tillfälle. Det kunde vara upprorsmakare eller de som bara hade varit på fel plats vid fel tidpunkt. Granskningen var inte så noga. Vid den tiden föddes Jesus. På alla sätt i fel tid. En förskräcklig tid. En hemsk tid. Hans budskap blev: *Älska era fiender. Var inte rädda. Älska era fiender, be för dem som förföljer er – men bli inte så som de är*.

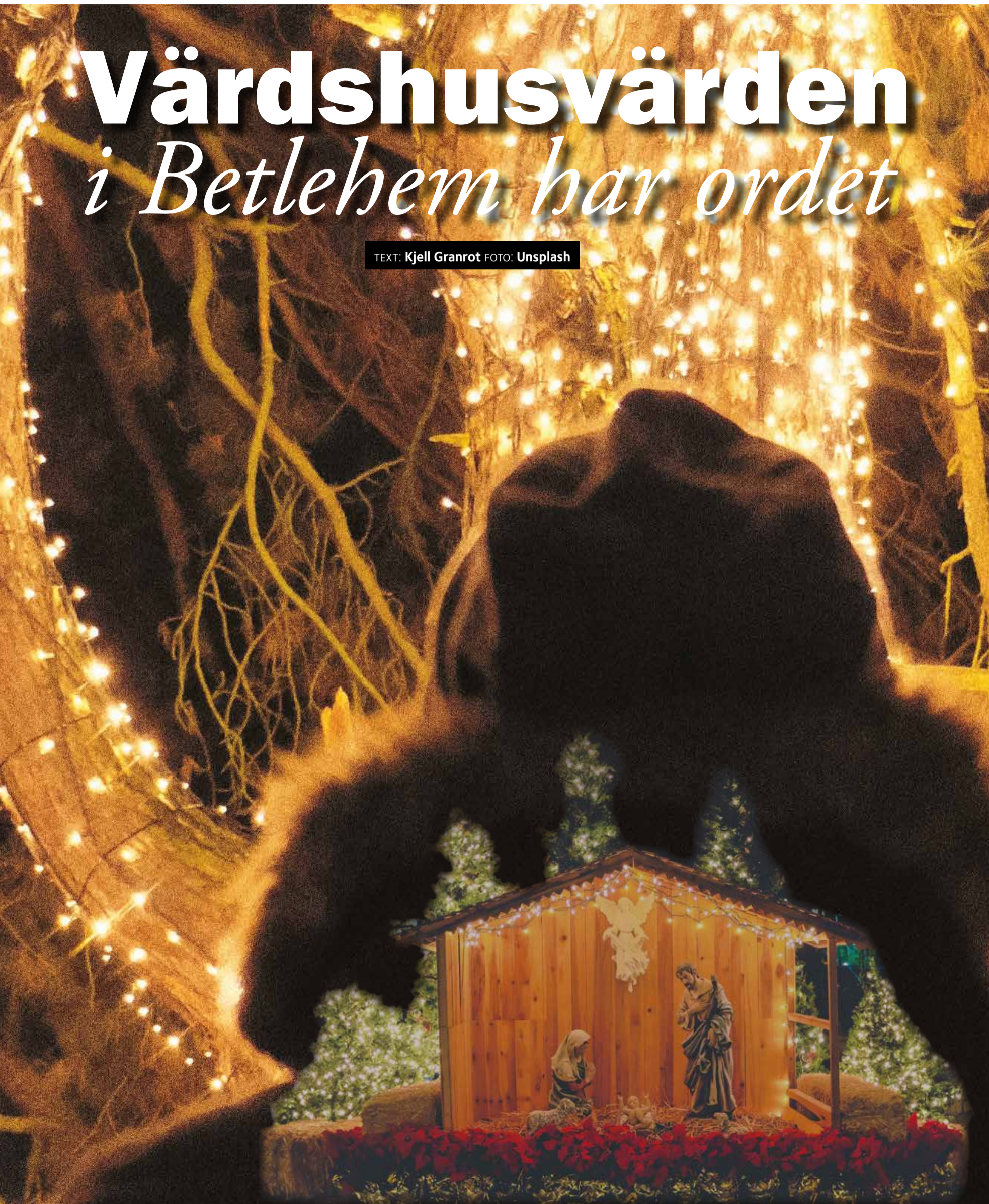
FANTASTISKA ORD

En födelse för drygt 2000 år sedan har kommit att bli vår tideräknings början. Människor dog, svalt. Blev torterade till döds. Någon var det som sa: *Låt den siste komma först*. Om någon är hungrig, ge något att äta. Om någon är törstig, ge något att dricka. *Var fullkomlig så som er Himmelske Fader är fullkomlig*. Vänd dig inte bort från den som ber dig om något. *Sök först mitt rike och min rättvisa, så får allt annat komma sedan*. Fantastiska ord från en fantastisk människa.

Kvinnoprästmotståndarna? Vi tycker fortfarande olika. Jag tänker att på andra sidan av bristen finns tacksamhet. När vi faktiskt fick det vi behövde – precis när vi behövde det! Kanske är det ändå så att en hållbar fred börjar i brist. Ibland kan det vara ett litet, litet barn som ligger inlindat i ett badlakan i en tömd verktygslåda som visar vägen. Som ett efterlängt barn.

Värdshusvärd *i Betlehem har ordet*

TEXT: Kjell Granrot FOTO: Unsplash

Värdshusvärden, det är jag. Du vet, den där vresige, sömndruckne mannen i ful nattmössa som sticker ut huvudet genom en lucka i porten till värdshuset och sammanbitet avvisar Maria och Josef i de flesta julspel. "Fullbelagt", muttrar jag argt och smäller igen luckan.

Men mannen och kvinnan gav inte upp, och till slut masade jag mig motvilligt upp den där natten och släppte in den höggravida kvinnan och hennes man till djuren. Det var väl bussigt gjort. Felet med mig är att jag är alldeles för bussig, och låter mig bevakas. Som nu med den här unga kvinnan. Både hon och mannen hade släktingar i Betlehem, men ingen som ville öppna för dem. Mitt värdshus var fullbelagt, och mest hade jag lust att dra täcket om öronen, när jag hörde bultandet och vädjandena. Men jag är som jag är, och så blev det som det blev. Hos djuren var det i varje fall varmt, om än obekvämt.

Det blev inte mycket sömn den natten. Det dröjde inte länge förrän Naemi, min fru, väckte mig. Jag kände igen det direkt. Barnskrik från en nyfödd. Ännu en fattig ättling till konung David hade kommit till världen, och skrek vid mötet med den. Naemi fick i alla fall vatten varmt, och blev faktiskt den första – utöver föräldrarna – som såg barnet som skulle bli så omtalat, och som drog till sig så mycket uppmärksamhet redan sina första dagar på jorden.

Så kom det sig att Naemi och jag fick spela en oväntad roll när Israels Gud styrde med sina planer för sitt folk, och för hela världen. Som sagt, så hade jag blivit rätt så vresig av mig. Jag tyckte att jag var för snäll och blev utnytt-

jad. När allt det där hände, herdarna som sett änglar som sagt åt dem att gå till vårt fähus, astrologerna som kommit med sina presenter, förstod jag inte så mycket. Jag var mest störd, fast förundrad också. Men det blev en vändpunkt för mig. Jag fick lite distans till mig själv och mitt eget öde. Jag började förstå att Israels Gud har sina egna sätt att verka, och använder människor som inte vet att de är en del av Guds planer. Ta kejsaren till exempel. Kejsaren Augustus ville hålla ihop sitt stora rike och få intäkter till sina byggprojekt och arméer. Så han befallde att medborgarna i hans provinser och lydriken skulle räknas, och att de skulle betala skatt för att få del av romarikets beskydd. Han brydde sig inte ett dugg om Israels Gud. Men Gud använde hans fåfänga och hans storvulna planer och gjorde dem till en länk i den händelsekedja som ledde till att Messias föddes i Betlehem som profeterna siat om.

Det hände fler förunderliga saker. Ja, du som läser detta vet förstås mycket mer än jag visste då. Det känns underligt när jag tänker på hur det var att vara med om saker som skulle berättas över hela jorden i mer än tvåtusen år. Saker som det skrivits böcker om, gjorts film och teater om, för att inte tala om alla julspel. Allt som berättas om Jesus från Nasaret – det var ju i Nasaret han växte upp – blev jag förstås inte vittne till. Men en viktig sak till var jag med om, och den berörde mig starkt. Det är en svår sak. Svår för att det är så hemskt, men också för att den väcker frågor om Guds omsorg, vad Gud låter ske, och inte låter ske. När astrologerna varit på besök i Betlehem och hyllat den nyfödde, flydde den lilla familjen hastigt till Egypten. Josef knackade på ännu en natt och berättade

att han drömt att en ängel uppmanat honom att fly med barnet och hans mor. Lydkonungen Herodes hade fått besök av astrologerna. De frågade efter judarnas nyfödde kung. Med hjälp av teologerna i Jerusalem räknade Herodes ut att det var vår Messias som fötts i Betlehem. Alla fromma judar väntade på Messias, Guds smorde, den nye konung David, som skulle befria sitt folk. Det var ett hot mot lydkonungen, som blivit rasande och bestämt att alla pojkar i Betlehem med omnejd, två år och yngre skulle dödas. Ängeln hade sagt att Herodes skulle söka efter barnet för att döda det. Hade ängeln sagt att Herodes tänkte döda alla, hade Josef säkert bett mig varna alla som hade pojkar i den åldern.

Det blev en fruktansvärd upplevelse. Naemi och jag hade inte barn i den åldern. Men vi hade släktingar som hade det. Hela Betlehem blev slaget av sorg och förtvivlan, och vi som fått behålla våra barn kände nästan skam för att vi fått ett oförtjänt privilegium.

Många frågor stiger upp i mitt medvetande. Har Gud en mening med allt som sker? Gud kunde varna Josef för Herodes grymma barnamord. Varför varnade inte Gud alla i Betlehem? Kejsaren, och även jag själv, blev redskap för Guds planer utan att själva förstå det. Betyder det att vi egentligen inte styr något själva med vår vilja? Är vi bara marionetter, fast vi inbillar oss att vi har kontroll och bestämmer själva? Fast ofta verkar det som att Gud gör sig beroende av att vi samarbetar. Många frågor blir det.

Jag har inte mycket till svar på alla mina frågor. Men jag kan inte låta bli att ställa dem ändå.

Det finns nog rum för dem hos mig, och hos Gud också.

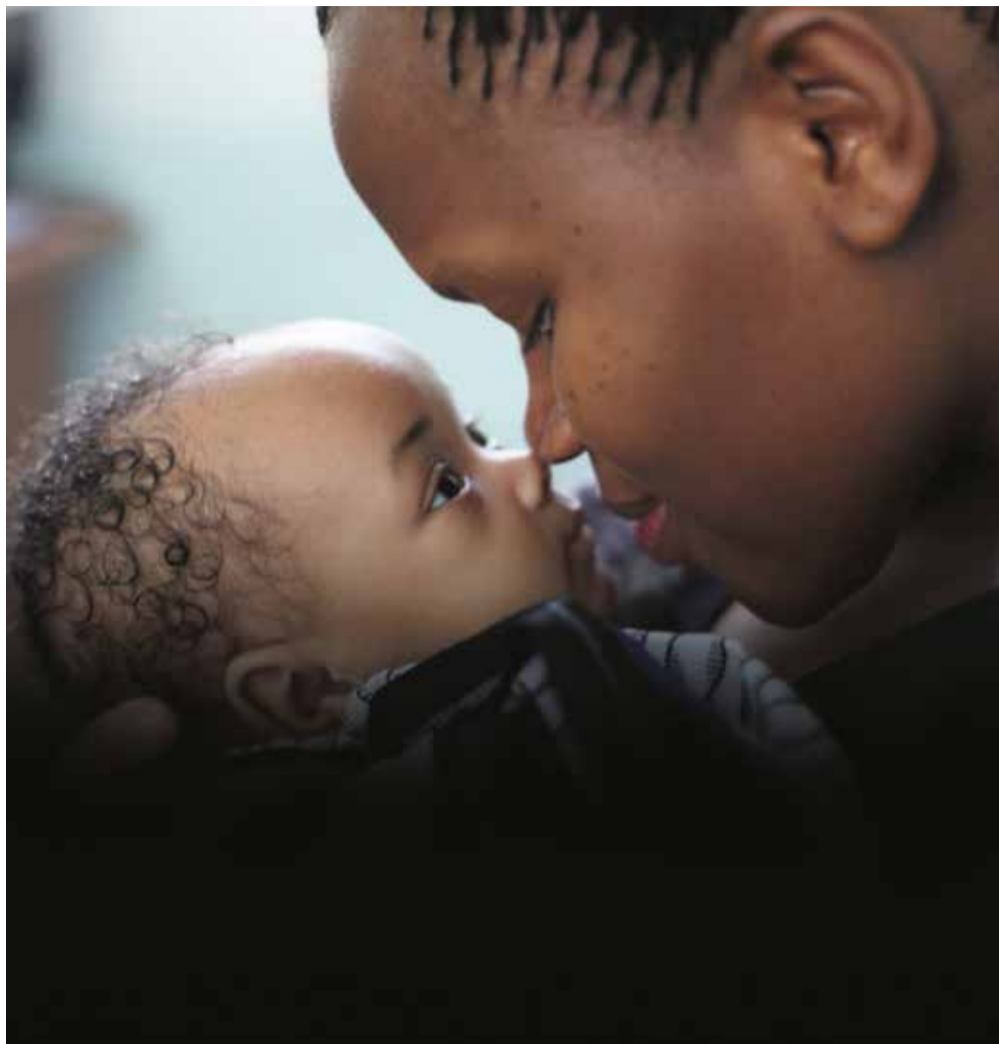

Foto: Helen Golden/KON

Grace föddes på Selian Lutheran Hospital i Arusha, Tanzania. Mamma Beatrice känner sig privilegierad. Hon är tacksam för att hon och maken har möjlighet att ge Grace den omvårdnad hon behöver.

En flicka är född

I Svenska kyrkans julkampanj, som pågår från första advent till trettendedag jul, samlas pengar till Svenska kyrkans internationella arbete. I årets julkampanj lyfts de orättvisor och övergrepp som en flicka drabbas av bara för hon är flicka.

I flera delar av världen anses flickor mindre värda än pojkar. Miljontals flickor

saknar egna identitetshandlingar vilket innebär att de bland annat inte kan rösta

eller öppna ett bankkonto. I många länder får de inte äga land eller arva egen-

dom. Därmed hamnar de i beroendeställning och får svårt att påverka sin egen situation. Rätten att erkännas som person påverkar tillgången till alla övriga rättigheter. Svenska kyrkans internationella arbete stödjer

röster hörda i samhället. En ung flickas kropp är dessutom inte mogen för en graviditet. Det finns ett tydligt samband mellan tonårsgraviditet och barnadödlighet och mödradödlighet.

»Nyfödda Grace har möjlighet att leva ett bra liv tack vare kärleksfulla föräldrar och ett samhälle i utveckling«

projekt över hela världen för att stärka flickors rätt till god hälsa, värdighet och makt över sitt eget liv.

MÖT GRACE

Grace föddes på Selian Lutheran Hospital i Arusha, Tanzania. Mamma Beatrice känner sig privilegierad. Hon är tacksam för att hon och maken har möjlighet att ge Grace den omvårdnad hon behöver. Grace fick födas på sjukhus och har en födelseattest. Födelseattesten betyder att hon senare i livet kan skaffa sig identitetshandlingar och kan rösta, öppna bankkonto, ta lån, kräva sin arvsrätt eller resa till ett annat land. I länder där registreringen av ett barn är krånglig är det många flickor som aldrig registreras, som aldrig får egna identitetshandlingar. Redan vid födelsen avgörs flickors möjlighet att själva få bestämma över sina liv.

STORA UTMANINGAR

I den del av Tanzania där Grace är född finns stora utmaningar för flickor. Många tonårsflickor gifts bort och många blir gravida. I Tanzania tillåts skolflickor som blir gravida inte gå i skolan varken under eller efter sin graviditet. De blir nekade den utbildning och kunskap de behöver för att göra sina

KÖNSSTYMPNINGAR

Ytterligare en stor utmaning i området är att över 60 procent av flickorna könsstympas – trots att kvinnlig könsstympning är förbjudet enligt lag. Könsstympning är en sedvänja som kan innebära livshotande skador och ge men för livet. Lutheriska kyrkan i Tanzania driver ett omfattande arbete för att stoppa könsstympningen. De religiösa ledarna i samhället, som har ansvar för att upprätthålla kulturella traditioner, har stort inflytande över människors liv. Förändring kan ske när dessa ledare tar avstånd från könsstympning och annat könsbaserat våld.

MAKT ÖVER SITT EGET LIV

När en flicka växer upp kommer hon se sina möjligheter att expandera – eller minska. En flicka som blir självständig och utforskar nya intressen – eller tvingas in i hushållsarbete eller blir en vara som kan bytas bort. Nyfödda Grace har möjlighet att leva ett bra liv tack vare kärleksfulla föräldrar och ett samhälle i utveckling. Genom Svenska kyrkans internationella arbete kan vi stärka flickors rätt till en god hälsa, värdighet och makt över sitt eget liv.

Anna Wahlgren

EN FLICKA ÄR FÖDD

PG 90 01 22-3 BG 900-1223
svenskakyrkan.se/julkampanjen

Varje dag föds flickor in i förtryck och orättvisor. Det kan vi inte acceptera. Flickor ska aldrig nekas, kränkas, hotas, utnyttjas eller tvingas – bara för att de är flickor. Ge en gåva och ta ställning för varje människas lika värde och makt över sitt eget liv.

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Foto: @hadanefnbotkyrka

Invigningen innehöll bandklippning, trumpetfanfar och bön.

Askgravplatserna invigda

Under allhelgonahelgen invigde kyrkoherde Beatrice Lönnqvist de nya askgravplatserna vid Botkyrka kyrka.

I strålende solsken efter söndagens mässa i Botkyrka kyrka invigde kyrkoherde Beatrice Lönnqvist de nya askgravplatserna och minneslunderna på Botkyrka kyrkogård. Invigningen innehöll

bandklippning, trumpetfanfar och bön. Än så länge har 289 askgravplaster ställts i ordning och en minneslund har skapats. När allt är klart ska området ha sammanlagt 740 askgravplatser. Vid en

askgravplats gräver man ner en urna i nedbrytbart material. Till skillnad mot en minneslund är det inte en anonym gravplats. Anhöriga har rätt att närvara vid grvsättningen.

Någon att tala med

Självård är det traditionella namnet för samtal under tystnadsplikt med präst eller diakon. Självårdssamtalet kan handla om allt mellan himmel och jord och behöver inte vara av specifikt "själslig" eller "andlig" natur. Allt mänskligt är lika viktigt. Allt som sägs under självårdssamtalet är under tystnadsplikt. Självård är kostnadsfri och

vanligtvis kan du snabbt få en tid för samtal med någon av församlingens präster eller diakoner. Det finns inga krav på att du ska kalla dig kristen eller vara medlem i Svenska kyrkan.

Varmt välkommen att ta kontakt med präst för samtal när du behöver någon att dela dina tankar och känslor med!

Foto: Unsplash

● **Ärkebiskopen hedersdoktor i USA.** Svenska kyrkans ärkebiskop Antje Jackelén har utnämnts till teologie hedersdoktor vid Virginia Theological Seminary i USA Munthe, Ekornn satt i granen och Blåsippan.

– Självklart känner jag mig både uppmuntrad och hedrad. Gärna delar jag glädjen med hela Svenska kyrkan, säger ärkebiskop Antje Jackelén.

Ärkebiskopen får utnämningen för betydande insatser inom både ekumenik och religionsdialog, hennes arbete för social rättvisa, och för att i en framträdande roll i den offentliga debatten visa på religionens och den kristna tronns plats i samhället. Virginia Theological Seminary lyfter också fram ärkebiskop Antje som en av pionjärerna bland kvinnliga biskopar i den världsvida kyrkan. Det framhålls också att ärkebiskopen på ett förtjänstfullt sätt förenar teologisk skärpa och en vision för kyrkan.

● **Välgörenhetskonsert.** Tredje advent, 16 december kl 18.00, genomför ungdomar från Ljusets kyrka en konsert i Botkyrka kyrka till förmån för barn i behov av hjälp. Ungdomarna har själva gjort alla förberedelser och medverkar med sång, musik och skådespel.

Under kvällen blandas sång och musik med ett stämningfullt julspel. Inträdesbiljetter till konserten kan köpas i Ljusets kyrka eller direkt vid konserten i mån av plats. Sammanlagt finns 280 platser. Biljetterna kostar från 20 kr för barn och från 50 kr för vuxen, du väljer hur stor din gåva blir. Alla pengar från biljettförsäljningen går oavkortat till insamlingsändamålet.

● **Årets julklapp.** HUI Research utser för trettioförsta året i rad årets julklapp. I år *det återvunna plagget* – plagg helt eller delvis tillverkade av återvunna material eller secondhand.

– Årets julklapp illustrerar hur hållbarhet går från att vara en trend som några konsumenter och företag plockat upp till att bli mer och mer av en hygienfaktor, säger Jonas Arnberg, VD på HUI Research.

– Det stämmer med vår uppfattning att intresset för secondhand ökar hela tider, säger Ylva Darnald, butiksansvarig för Hela Människans second handbutik i Tumba.

– När du handlar julklappar i vår secondhandbutik bidrar du till vårt lokala sociala arbete i Huddinge Botkyrka och Salem samtidigt som dina skänkta saker kommer till användning på nytt. Klimat- och socialsmarta julklappar helt enkelt, sammanfattar Ylva Darnald.

Hela Människans secondhandbutik hittar du i Tumba centrum på Gröndalsvägen 28B.

● **"The Women Priests of the Church of Sweden".** I The New York Times kunde man nyligen ta del av ett stort fotoreportage om kvinnliga präster i Sverige.

● **Nyhetsbrev.** Vill du ha information om kommande gudstjänster, konserter och annan verksamhet i Botkyrka församling? Fyll i formuläret på www.svenskakyrkan.se/botkyrka/nyhetsbrev för att börja prenumerera på vårt nyhetsbrev, helt kostnadsfritt. Du får ett brev ungefär en gång i månaden om de kyrkor du väljer.

Advents- och julmusik

Kring advent och jul sjunger vi dem om och om igen. Jul- och adventspsalterna. De har en förmåga att skapa en speciell känsla som vi förknippar med det som hör julen till. Våra kyrkor fylls nu med advents- och julmusik.

■ Alla konserter och gudstjänster hittar du på svenskakyrkan.se/botkyrka amt på sid 30-31.

Foto: Daniel Claesson

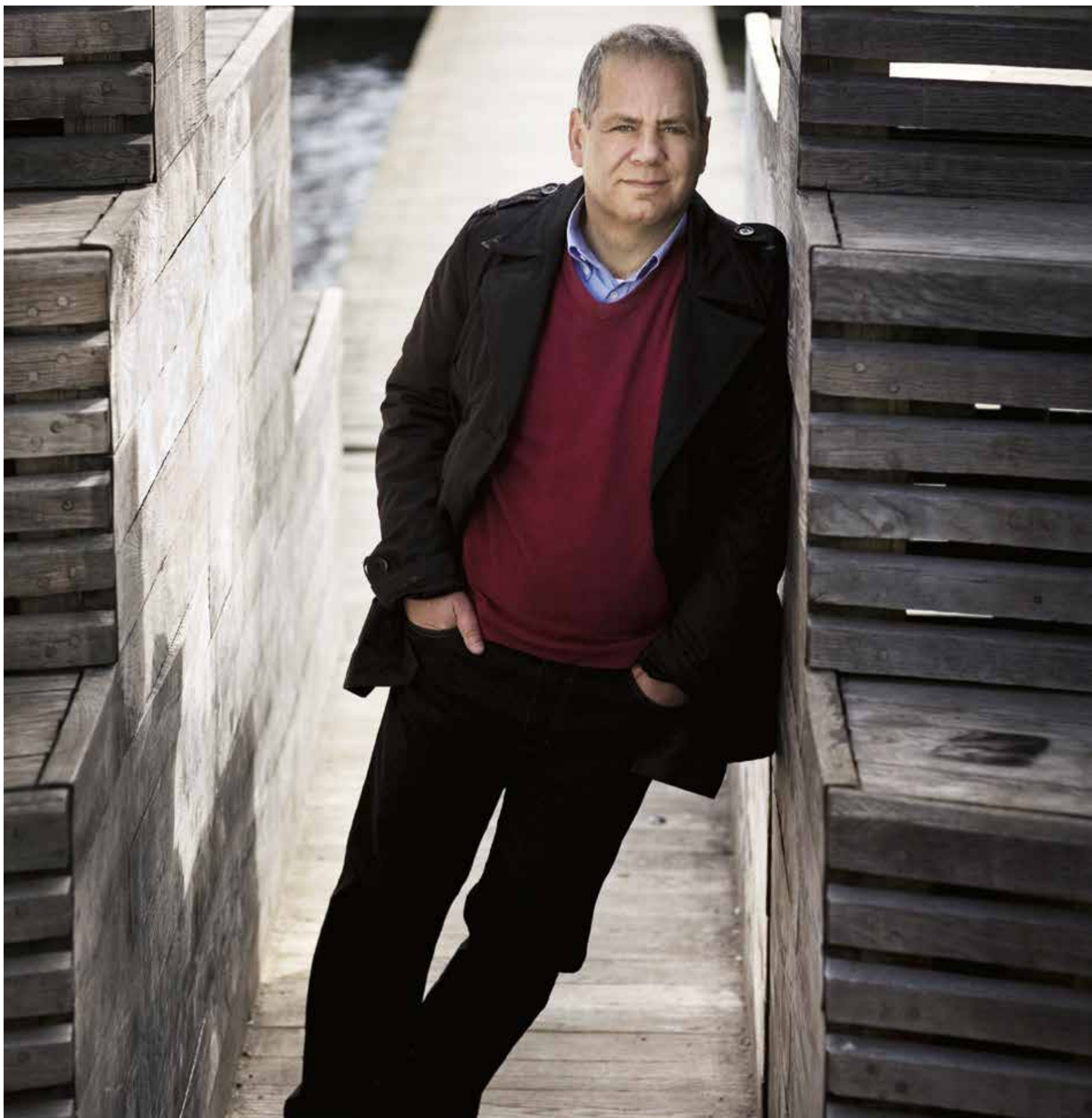
Insamling till Botkyrkabarn

Under ett tiotal julkonserter i Botkyrka kommer pengar för att hjälpa utsatta barnfamiljer i Botkyrka att samlas in.

– Vi vill vara en god kraft här där vi bor och rör oss. Därför samlar vi samtidigt in pengar till utsatta barnfamiljer i Botkyrka genom kampanjen Botkyrkabarn, säger Daniel Claesson, kommunikatör,

■ Vi tar upp kollekt under konserterna och det går även bra att swisha en gåva till 123 677 66 37.

Foto: Thron Ullberg

God och egoistisk. Läkaren, professorn och författaren Stefan Einhorn, ställer i sin nya bok frågan: Blir en god handling sämre om den görs av egoistiska skäl?

■ Sjung på Centralen

För sjätte året i rad kommer sången att fylla centralhallen på Stockholms Centralstation. Allsångsledare är domkyrkokantor Gary Graden, som tillsammans med domkyrkoorganist Mattias Wager får musiken att lyfta under valven.

På programmet står de mest älskade och populära julsångerna. Alla som vill kan vara med och sjunga. Inga noter behövs. Textmaterialet finns på bildskärm.

■ Tisdag 4 december kl 17.00–ca 18.30,
Stockholms centralstation

Foto: Andreas Lindström

Tips: Ladda ner appen Kyrkguiden i din telefon för information om andakter/gudstjänster/mässor.

STEFAN EINHORN:

Medmänsklig gest kan vara avgörande

Blir en god handling sämre om den görs av egoistiska skäl? Inte alls menar läkaren, professorn och författaren Stefan Einhorn, som under hela sitt yrkesliv intresserat sig för medmännisklighet och varför vi människor vill göra gott för andra. Nu är han aktuell med boken *Konsten att göra skillnad*.

Stefan Einhorn berättar att *Konsten att göra skillnad* är den viktigaste bok han skrivit. Den handlar om människans framtid och vårt gemensamma ansvar. En ambitiös ansats, det erkänner han. Men så befinner sig också mänskligheten i en väldigt speciell tid.

– Den vetenskapliga och tekniska utvecklingen har skapat fantastiska möjligheter för människan, men samtidigt har den öppnat upp för många faror. Vad spelar det för roll om vi kan bota all cancer i framtiden om det inte finns några människor kvar.

Och det är inte bara Stefan som oroas över mänsklighetens framtid. Han refererar till en attitydundersökning som genomförts i USA, Storbritannien, Kanada och Australien. Där svarade en av fyra personer att de trodde att det var minst femtio procents risk att mänskligheten kommer utplånas under de närmaste hundra åren.

VI KAN INTE BLUNDA

Han har fått en del reaktioner från bekanta som läst manuset till boken. Att ämnet är för tungt och lätt kan skapa en känsla av ångest och otillräcklighet hos läsaren. Stefan ser det precis tvärtom och menar att det alltid finns något vi kan göra. Samtidigt kan vi inte blunda för den värld och den verklighet vi lever i.

– Vi människor har ett enormt ansvar. Ett ansvar både för vår närmiljö, våra medmänniskor och hela världen. Och ofta kan den lilla gesten medmänsklighet vara avgörande. Det börjar med dig och mig. Så enkelt och så svårt är det. Det största misstaget vi kan göra är att inte göra någonting.

VISA MEDMÄNSKLIGHET

Det finns många skäl att visa medmänsklighet och bidra till en bättre värld. Forskningsresultat visar på en mängd positiva effekter av att vara vänlig och göra gott för andra – som att stå emot negativ stress, få mindre ångest och bättre immunförsvar. Belö-

ningssystemet i hjärnan aktiveras också av goda gärningar och samarbete. Man har med magnetkamera kunnat visa att en gåva till välgörenhet eller att ge en present till någon ger oss en lustupplevelse. Det finns alltså en koppling mellan att göra gott och att njuta av dessa handlingar. Ett sådant exempel är en amerikansk undersökning där skillnaden mellan att bjuda sig själv eller någon annan på en kopp kaffe analyserades. Studien visade att vi blir lyckliga av att ge men att vi blir ännu lyckligare när vi får uppleva en annan persons reaktion på vår givmildhet.

FLYTTA FOKUS

Minskar då värdet av en god handling om det finns egoistiska skäl bakom? Inte alls menar Stefan.

– Att det finns en mått av egoism i att visa medkänsla och medmänsklighet – vad spelar det för roll? Jag tror att vi alla skulle må bra av att flytta lite av fokus från oss själva och låta livet handla mer om att stötta och hjälpa andra människor. Och vara medvetna om att det faktum att vi själva gagnas av att göra gott inte tar bort något från den goda gärningen. Tvärtom – det ökar bara den totala lyckan i världen, säger han. *Martina Croner*

OM STEFAN EINHORN

Stefan Einhorn är professor i molekylär onkologi vid Karolinska Institutet och överläkare vid Radiumhemmet. Han har skrivit elva böcker som spänner över genrerna facklitteratur, populärvetenskap och skönlitteratur. Stefan är också en av initiativtagarna till det forskningscentrum för Social hållbarhet (CSS) som sedan några år tillbaka finns vid Karolinska institutet. Målet är att sprida forskning och kunskap om hur vi människor ska må bättre och fungera tillsammans på individ- grupp och samhällsnivå. Några av forskningsområdena är just medkänsla, tillit och altruism.

Jul i gemenskap

På julafton är det "Jul i gemenskap", tre timmar med julmat, julgodis, julmusik och julkrubba, för stora och små, i Tumba kyrka.

På julafton klockan ett öppnas dörrarna till Tumba kyrka för Jul i gemenskap för dem som firar jul på egen hand eller kanske inte alls.

Det är för sjunde året som Jul i gemenskap ordnas i Botkyrka. Och det är fler och fler som kommer.

– Jag tror att det beror på ett ökande behov, men också att det finns en större acceptans för att fira lite alternativt, säger Carl-Johan Freed, konsulent på Hela Människan som tillsammans med Botkyrka församling med stöd av kyrkor i Botkyrka och Salem samt volontärer står bakom Jul i gemenskap.

– Det börjar med glögg, sen blir det julbord, ringdans runt granen och tävlingar. Det kommer också att vara en samling kring krubban, avslutar Carl-Johan.

Alla är välkomna!

Anmäl gärna om du/ni kommer till Carl-Johan Rapp Freed, 08-534 709 45 eller carl-johan.freed@helamanniskan.se Jul i gemenskap är gratis men om du vill får du gärna ge gärna en frivillig gåva på plats eller via swish 123 526 2068

TONEN
FRÅN
HIMLEN

FRED FRID

TEXT: Paulina Mark FOTO: Arne Hyckenberg

Vad får man inte ha med sig in i kyrkan? Det är en fråga vi diskuterade när jag var konfirmand för tio år sedan. Jag vill minnas att vi konfirmander kom med alla möjliga kreativa gissningar – hakkors, bikini, och kort kjol var kanske de vanligaste.

Det enda vi fick höra var fullkomligt ovälkommet i kyrkorummet var vapen, som av tradition alltid skall lämnas i vapenhuset. Redan där började min insikt om kyrkan som en alldeles särskild, fredad, plats formas.

Vapen i kyrkorummet kändes väldigt främmande i Tullinge kyrka, där jag konfirmerades, men bilden av kyrkan som en särskild, fridfull plats, men samtidigt en del av den yttre världen, var lättare att förstå.

»Fred och frid
hör ihop – på många
språk är det till och med
samma ord«

Med nyhetsrapporteringarna från omvärlden förstår jag idag att den för mig okränkbara freden i kyrkan inte är okränkbar på andra håll. Beväpnade människor går in i kyrkor, moskéer och synagogor och skjuter ihjäl människor som tänker och tror annorlunda än de själva. Religion missbrukas som anledning att döda och förfölja meningsmotståndare, och kyrkor är långt ifrån att vara den fredade plats jag lärt mig att det ska få vara.

Fred och frid hör ihop – på många språk är det till och med samma ord. Kanske är friden vår inre, okränkbara fredade plats, en mötesplats i vårt inre där vi får möta Gud på alla villkor – oavsett den yttre fredens varande eller icke-varande. Och kanske är det därför dessa två – både fred och frid, blir så aktuella i juletid. Vi tar oss tid att se till vårt inre möte med Gud, på vår fredade plats, i ljuset av berättelsen om Jesus – om Gud som kom till jorden som ett människobarn – även han i en värld av krig och oro.

För mig blir freden en viktig del av julberättelsens budskap – Jesus som i en värld av oro och ångest, lever på våra villkor och kommer med budskap om fred, liksom änglakören sjunger i julevangeliet: *Åra åt Gud i höjden, och på jorden fred åt dem han utvalt.*

Fridens plats finns inom varje människa, oberoende av de yttre omständigheterna - och för mig blir det en så tydlig kontakt med Gud, med mitt inre, men också med en gemenskap genom hundratals år. Från att den uppståndne Jesus hälsar lärjungarna med frid, till vår fridshälsning i våra gudstjänster. I och med friden kan jag möta människan, med en blick, med en önskan om frid. I mitt liv får jag känna en tacksamhet för det jag har - av vänner, familj och trygghet - och minnas de som lever i otrygghet och oro, där deras fredade platser inte är fredade längre.

Det där talet om Guds rike som börjar inom oss, tar kanske sin början just där - mötesplatsen som jag har med Gud, ger mig kallet som människa att mötas just med den önskan om frid och fred i världen.

»För mig blir
Freden en viktig del
av julberättelsens
budskap«

Vårt ansvar som medmänniskor är att bringa den freden och förståelsen för människors tro och bakgrund. Att låta freden vara okränkbar i våra liv och i våra möten, och att be för en framtid där fred råder. Att låta kyrkan vara den fridfulla platsen i våra liv, där vi får möta Gud, och samtidigt be och verka för att det ska vara så på andra håll. Genom gåvor, bön och förståelse sätta hopp till en snar framtid där just fred råder – där människor ska få möta Gud i sina religiösa rum, utan att riskera sitt eget liv.

Alltid i kyrkan, kanske lite särskilt i advents- och juletid, får vi mötas just i den önskan – för fred i världen, och för frid i våra liv.

Advent och Jul i Botkyrka

BOTKYRKA KYRKA

Mässa

Första advent 2/12 • 11.00
Natalia Araya Cuello, präst. Elisabeth Haag, musiker. Botkyrka Brass.

Musikgudstjänst på finska

Första advent 2/12 • 16.00
Inga Simola, musiker.

Mässa

Andra advent 9/12 • 11.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Elisabeth Haag, musiker.

Messias av G F Händel

Andra advent 9/12 • 16.00
Botkyrka motettkör, solister
och orkester under ledning av
Elisabeth Haag.

Mässa

Tredje advent 16/12 11.00
Helena Enoksson, präst.
Inga Simola, musiker.

Ge så ska du få

Tredje advent 16/12 • 18.00
Konsert med ungdomar
från Ljuset kyrka.

Julsångsmässa

Fjärde advent 23/12 • 11.00
Lacra von Schedvin, präst.
Elisabeth Haag, musiker. Botkyrka
Motettkör och instrumentalister.

Julbön

Julafton 24/12 • 16.00
Lacra von Schedvin, präst.
Elisabeth Haag, musiker.
Natalie Hernborg, solist.

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Natalia Araya Cuello, präst.
Mathias Kjellgren, musiker.
Natalie Hernborg, solist.

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Inga Simola, musiker.
Ann-Catrin Hegvold, solist.

Julotta på finska

Juldagen 25/12 • 09.00
Pekka Turunen, präst.
Inga Simola, musiker.
Ann-Catrin Hegvold, solist.

Mässa

Söndag 30/12 • 11.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Elisabeth Haag, musiker.

TUMBA KYRKA

Mässa

Första advent 2/12 • 11.00
Martin Andersson, präst.
Nya kyrkokören och Mini-
och Maxikörerna.

Mässa

Andra advent 9/12 • 11.00
Gunnel Kjellermo, präst.
Gunnar Gillfors, musiker.

Luciakonsert

Torsdag 13/12 • 18.00
Karolina Bråkenhielm, musiker.
Gunnar Gillfors, musiker.

Mässa

Tredje advent 16/12 11.00
Gunnel Kjellermo, präst.
Elisabeth Edström, musiker.

Julkonsert

Tredje advent 16/12 16.00
Martin Andersson, präst. Nya Kyr-
kokören & Botkyrka Kammarkör.

Julkonsert

Tredje advent 16/12 19.00
Martin Andersson, präst. Nya Kyr-
kokören & Botkyrka Kammarkör.

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 10.00
Martin Andersson, präst.
Gunnar Gillfors, musiker.
Barnkören medverkar.

Julbön

Julafton 24/12 • 13.00
Anna-Lena Eriksson, präst.

Juldagsmässa

Juldagen 25/12 • 11.00
Martin Andersson, präst.
Gunnar Gillfors, musiker.
Botkyrka kammarkör.

Mässa

Söndag 30/12 • 11.00
Per Unsgaard, präst.
Karolina Bråkenhielm, musiker.

Musikgudstjänst

Nyårsdagen 1/1 • 18.00
Beatrice Lönnqvist, präst.
Elisabeth Edström, musiker.

Den heliga natten

Trettondag jul 6/1 • 16.00
Botkyrka Kammarkör, Botkyrka
Symfoniorkester och solister. Ka-
rolina Bråkenhielm, dirigent. Martin
Andersson, präst och recitation.

Botkyrka kyrka

Tumba kyrka

FÖRSTA ADVENT
2 december

ANDRA ADVENT
9 december

TREDJE ADVENT
16 december

FJÄRDE ADVENT
23 december

JULAFTON
24 december

LJUSETS KYRKA

Mässa

Första advent 2/12 • 11.00
Lacra von Schedvin, präst.
Inga Simola, musiker.

Luciatåg i Hallunda Centrum

Andra advent 9/12 • 13.00
Ljusets barnkör och Biv/Bis.

Mässa med små och stora

Andra advent 9/12 • 11.00
Beatrice Lönnqvist, präst.
Tobias Helldin, musiker.

Vackraste julsångerna på finska

Tredje advent 16/12 • 16.00
Inga Simola, musiker.

Mässa

Fjärde advent 23/12 • 11.00
Natalia Araya Cuello, präst.
Inga Simola, musiker.

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 11.00
Lacra von Schedvin, präst.
Elisabeth Haag, musiker.

TULLINGE KYRKA

Mässa

Första advent 2/12 • 11.00
Christina Hofgren, präst.
Kammarkören och instrumentalister.

Syföreningens julförsäljning

Första advent 2/12 • 12.30
Julförsäljning, kyrkkaffe med
mera på Tullinge gård.

Adventsgudstjänst

Första advent 2/12 • 16.00
Christina Hofgren, präst.
Camilla Helander, musiker.
Barn- och Diskantkören.

Luciakonsert

Lördag 8/12 • 16.00
Erik Dufva, präst. Barn- och
Diskantkören under ledning av
Camilla Helander. Per Jansson, piano
Biljett behövs.

Mässa med stora och små

Andra advent 9/12 • 11.00
Erik Dufva, präst.
Camilla Helander, musiker.
Tonprickar och Småbarnsmusik.

Luciakonsert

Andra advent 9/12 • 16.00
Erik Dufva, präst. Barn- och
Diskantkören under ledning av
Camilla Helander. Per Jansson, piano
Biljett behövs.

Mässa med söndagsskola

Tredje advent 16/12 • 11.00
Kjell Granrot, präst.
Anton Högberg, musiker.

Julkonsert

Tredje advent 16/12 • 18.00
Kjell Granrot, präst. Kammarkören
under ledning av Camilla Helander.
Instrumentalister.

Mässa

Fjärde advent 23/12 • 11.00
Eva Ellnemyr, präst.
Camilla Helander, musiker.
Damkören.

Samling vid krubban med julspele

Julafton 24/12 • 09.30 och 11.00
Christina Hofgren, präst. Anton
Högberg, musiker. Julaftonskören.

Julbön

Julafton 24/12 • 17.00
Fredrik Lidé, präst.
Camilla Helander, sång

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Erik Dufva, präst.

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Kjell Granrot, präst. Camilla Helan-
der, musiker. Kammarkören.

Julkonsert

Annandag jul 26/12 • 16.00
Eva Ellnemyr, präst. Julia Nilsson,
sång. Instrumentalister.

Mässa

Söndag 30/12 • 11.00
Kjell Granrot, präst.
Anton Högberg, musiker.

Nyårsbön

Nyårsafton 31/12 • 16.00
Kjell Granrot, präst.
Camilla Helander, sång.

Musikgudstjänst

Trettondag jul 6/1 • 16.00
Eva Ellnemyr, präst.
Camilla Helander, sång.
Lotta Hasselquist Nilsson, piano.
Rigmor Bådal, bas.

LIDA IDROTTSKYRKA

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Christina Hofgren, präst.
Anton Högberg, musiker

Tullinge kyrka

Lida Idrottskyrka

Ängskyrkan

ÄNGSKYRKAN

Mässa

Första advent 2/12 • 11.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Sofia Berglin, musiker. Ängskören.

Gudstjänst

Första advent 2/12 • 16.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Sofia Berglin, musiker. Fackeltåg
från Solbo. Barnkören.

Julbasar

Lördag 8/12 • 10.30
Andakt 14.00. Anna-Lena Eriks-
son, präst. Sofia Berglin och Fredrik
Roste, musiker. Därefter auktion.

Vi sjunger in julen

Andra advent 9/12 18.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Ängskören med kompband under
ledning av Sofia Berglin.

Vardagsgudstjänst

Torsdag 13/12 • 11.00
Med Luciatåg och julspele.
Linda Joelsson, präst.
Fredrik Roste, musiker.

Luciagudstjänst

Torsdag 13/12 • 18.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Barnkören och Ungdomskören
under ledning av Sofia Berglin.

Mässa

Tredje advent 16/12 • 11.00
Ilona Kellner Berglund, präst.
Fredrik Roste, musiker.

Julens andrum

Fjärde advent 23/12 • 11.00
Linda Joelsson, präst.
Sofia Berglin, musiker.

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 11.00
Ilona Kellner Berglund, präst.
Sofia Berglin, musiker. Barnkören.

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Anna-Lena Eriksson, präst.
Sofia Berglin, musiker. Ängskören.

Mässa

Annandag jul 26/12 • 11.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Sofia Berglin, musiker.

Nyårsmässa

Nyårsafton 31/12 • 17.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Fredrik Roste, musiker.

Mässa

Trettondag jul 6/1 • 11.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Fredrik Roste, musiker.

JULDAGEN
25 december

ANNANDAG JUL
25 december

NYÅRSAFTON
31 december

NYÅRS DAGEN
1 januari

TRETTONDAGEN
6 januari

